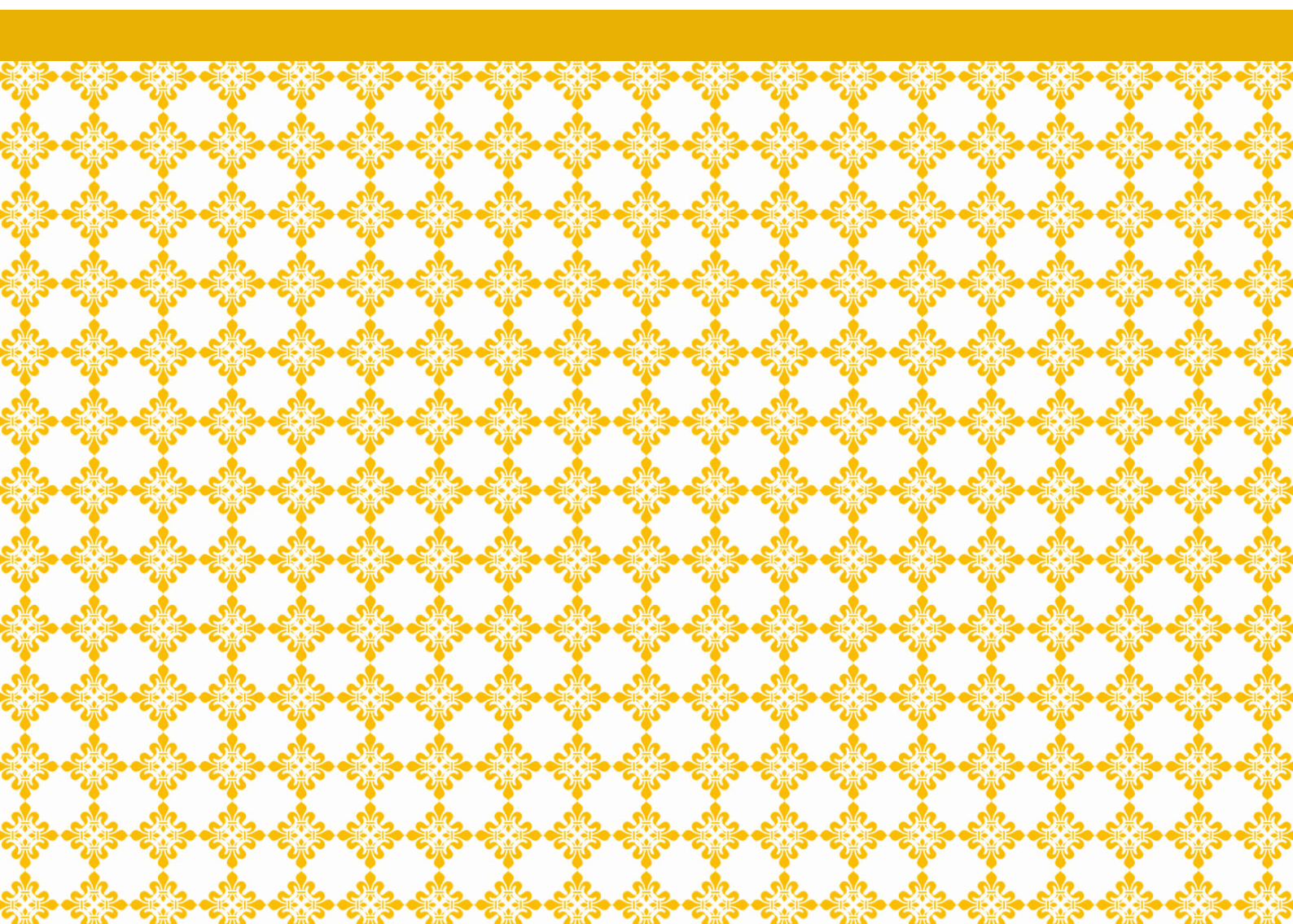

Regler för ekonomi- och verksamhetsstyrning

Enköpings kommun

**ENKÖPINGS
KOMMUN**

Dokumenttyp: Styrdokument

Beslutad av: Kommunfullmäktige

Ansvarig funktion: Ekonomi- och kvalitetsavdelningen, Kommunledningsförvaltningen

Ersätter: -

Gäller för: Enköpings kommun

Gäller fr.o.m.: 2027-03-15

Gäller t.o.m.: Tillsvidare

Ärendenummer: KS2026/119

Datum: 2026-08-26

Innehåll

1	Inledning.....	5
1.1	Avgränsning	5
2	Syfte.....	6
3	Relation till andra dokument	7
4	Roll- och ansvarsfördelning.....	8
4.1	Kommunfullmäktiges ansvar	8
4.2	Kommunstyrelsens ansvar.....	8
4.3	Nämndernas ansvar.....	9
4.4	Kommundirektörens ansvar	10
4.5	Chefens ansvar.....	10
5	God ekonomisk hushållning.....	11
6	Planeringsprocessen	12
6.1	Nämndernas analys och planering	12
6.2	Dialoger och budgetberedning.....	13
6.3	Kommunfullmäktige beslutar om taxor och avgifter	14
6.4	Budgetbeslut.....	15
6.5	Nämndplan med budget.....	15
7	Uppföljningsprocessen.....	16
7.1	Uppföljning driftbudget och åtgärder vid avvikelse	16
7.2	Ändringsbudget.....	18
7.3	Hantering av över- och underskott mellan åren på nämndnivå	18
7.4	Uppföljning investeringar och åtgärder vid budgetavvikelse	18
7.5	Uppföljning exploatering och åtgärder vid budgetavvikelse.....	19
8	Intern styrning och kontroll.....	20
8.1	Utvärdering av kommunens samlade system för intern styrning och kontroll	21

9	Hantering av statsbidrag	22
9.1	Generella statsbidrag	22
9.2	Riktade statsbidrag	22
9.3	Riktade statsbidrag som förändras till generella statsbidrag	23
10	Redovisning	24
10.1	Månadsbokslut	24

1 Inledning

Dessa regler är ett stöd för att styra kommunens ekonomi och verksamhet. De beskriver hur Enköpings kommun leder och följer upp ekonomi och verksamhet, i enlighet med kommunkoncernens styrmodell.

1.1 Avgränsning

Dessa regler gäller för Enköpings kommuns nämnder.

För de kommunala bolagen AB Enköpings Hyresbostäder, ENA Energi AB och Enköpings kommuns moderbolag AB gäller reglerna i tillämpliga delar. Styrningen av bolagen sker i första hand genom bolagsordning, ägardirektiv och bolagsstyrning enligt aktiebolagslagen. Dessa regler ska tillämpas så att de stödjer en samlad styrning av kommunkoncernens ekonomi och verksamhet.

Reglerna gäller inte för kommunalförbunden Räddningstjänsten Enköping-Håbo och VafabMiljö samt överförmyndarnämnden i Uppsala län och kommunens krisledningsnämnd.

2 Syfte

Reglerna fastställer hur kommunen använder ekonomi- och verksamhetsstyrningen i syfte att skapa effektivitet i kommunens planering och uppföljning och i det samlade resursutnyttjandet. Utgångspunkten är lagstiftningens krav på god ekonomisk hushållning och att kommunens resurser används på ett långsiktigt och ansvarsfullt sätt.

3 **Relation till andra dokument**

Regler för ekonomi och verksamhetsstyrning ska tillämpas i samspel med följande dokument:

- Enköpings kommuns styrmodell – regler för styrning av Enköpings kommunkoncern
- Finanspolicy
- Internhyresmodellen
- Regler för intern styrning och kontroll
- Regler för investeringar
- Riktlinjer för god ekonomisk hushållning samt för RER och RUR
- Tidplan för planering och uppföljning (beslutas årligen)

4 Roll- och ansvarsfördelning

I Enköpings kommuns styrmodell beskrivs de roller och ansvar som utgör grunden för styrning av kommunkoncernen. Detta kapitel tydliggör hur ansvarsfördelningen ser ut inom ekonomi- och verksamhetsstyrningen. Kommunfullmäktiges, kommunstyrelsens, nämndernas, kommundirektörens och chefernas ansvar redogörs nedan. Ansvar för kommunala bolag och kommunrevision beskrivs i styrmodellen och behandlas därför inte här.

4.1 Kommunfullmäktiges ansvar

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och ansvarar för den övergripande inriktningen av kommunens ekonomi och verksamhet. Enligt kommunallagen beslutar kommunfullmäktige om mål och riktlinjer för verksamheten och de ekonomiska ramar som ska gälla, och har därmed det yttersta ansvaret för att kommunen tillämpar god ekonomisk hushållning. Varje år fastställer fullmäktige driftbudget med tillhörande två planår samt investerings- och exploateringsbudget tillsammans med plan för ytterligare nio år. Fullmäktige beslutar om taxor och avgifter, kommunens målbild och övergripande mål för en fyraårsperiod, samt särskilda uppdrag och satsningar. Fullmäktige prövar och godkänner kvartalsrapport, delårsrapport och årsredovisning, beslutar om kommunal skattesats och fattar årligen beslut om ansvarsfrihet för kommunstyrelsen och nämnderna. Genom dessa beslut anger fullmäktige den ekonomiska och verksamhetsmässiga inriktning som ska gälla för hela kommunkoncernen.

4.2 Kommunstyrelsens ansvar

Enligt kommunallagen har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter, vilket innebär att styrelsen ska övervaka att kommunens verksamhet bedrivs i enlighet med lagar, fullmäktiges mål och principerna för god ekonomisk hushållning. I uppdraget ingår även att kommunstyrelsen ska ha uppsikt över nämnder, kommunala bolag och kommunalförbund och övervaka att dessa följer lag, styrdokument och ägardirektiv.

Kommunstyrelsen ansvarar för att den ekonomiska planerings- och uppföljningsprocessen fungerar och ska regelbundet följa hur nämnderna utvecklar sin verksamhet, sin måluppfyllelse och sin ekonomi. Vid avvikelser, risker eller brister kan styrelsen lämna råd och föreslå åtgärder för att därigenom säkerställa att uppföljning sker för att stärka kommunkoncernens styrning, kontroll och måluppfyllelse.

Kommunstyrelsen ansvarar även för att kommunens redovisning är samordnad och rättvisande. Styrelsen ska säkerställa att såväl interna som externa krav på redovisning och rapportering uppfylls.

Kommunstyrelsen har dessutom ansvar för kommunens system för intern styrning och kontroll. Om kommunstyrelsen uppmärksammar oegentligheter ska detta omedelbart rapporteras till kommunfullmäktige.

4.3 Nämndernas ansvar

Varje nämnd ansvarar inom sitt verksamhetsområde för att kommunfullmäktiges beslut genomförs och att lagar, styrdokument och principerna för god ekonomisk hushållning följs. I detta ingår att nämnden ska ha ett koncernperspektiv och aktivt bidra till en god ekonomisk hushållning för hela kommunen, inte enbart för den egna verksamheten.

Nämnden ska kontinuerligt analysera kvalitet, resultat och utvecklingsbehov i sitt grunduppdrag. Varje nämnd ska årligen fastställa en nämndplan med budget för kommande år och planår. Nämnden ansvarar för att lämna förslag på taxor och avgifter inom sitt område när behov av förändring uppstår. Nämnden ska även besluta och följa upp en nämndspecifik internkontroll inom sitt verksamhetsområde.

Nämnden ska löpande följa ekonomiskt utfall och prognoser och ansvarar för att vidta nödvändiga åtgärder för att hålla sin ekonomi i balans inom beslutad ram.

Investeringar och exploateringsprojekt ska planeras, genomföras och följas upp på ett sätt som säkerställer effektiv resursanvändning och att utgifterna håller sig inom beslutade ramar.

4.4 Kommundirektörens ansvar

Kommundirektören biträder kommunstyrelsen i dess uppsiktsplikt över nämnder, bolag och kommunalförbund samt över andra organisationer där kommunen har ägarintressen eller medlemskap. Vidare ansvarar kommundirektören för ett kommungemensamt arbetssätt för kommunens styrning, uppföljning, utvärdering och kontroll. I detta ingår ett särskilt ansvar att följa den ekonomiska utvecklingen i kommunen och regelbundet informera kommunstyrelsen om risker, avvikelser eller övriga förändringar som påverkar styrningen. Kommundirektören leder arbetet i kommundirektörens ledningsgrupp som samordnar och utvecklar kommunövergripande strategiska frågor.

4.5 Chefens ansvar

Chefer på alla nivåer har ett ansvar att genomföra politiska beslut, följa styrdokument och säkerställa att verksamheten bedrivs inom givna ekonomiska ramar. Förvaltningschefen ansvarar tillsammans med nämnden för att ta fram nämndplan med budget och planår. Förvaltningschefen ska analysera verksamhetens uppdrag, utveckla arbetssätt och säkerställa att verksamheten bedrivs effektivt och i enlighet med principerna för god ekonomisk hushållning.

Förvaltningschefen ansvarar för att ta fram beslutsunderlag till nämnden och vid prognostiserade underskott lämna förslag, samt vidta beslutade åtgärder, som möjliggör budget i balans.

Chefer med budgetansvar ansvarar för sina verksamheters kostnader, intäkter och resultat. De ska se till att verksamheten anpassas till fastställda ekonomiska ramar, att grunduppdraget fullgörs och att verksamheten utvecklas i takt med mål och behov. Cheferna ska säkerställa att åtgärder vidtas vid avvikelser och att politiska beslut och styrsignaler omsätts i praktiskt genomförande. Genom sitt arbete bidrar cheferna till att kommunen når sina mål och säkerställer en långsiktigt hållbar och effektiv verksamhet.

5 God ekonomisk hushållning

Kommunallagen anger att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Det innebär bland annat att:

- kommunen över tid måste bedriva en verksamhet där intäkterna är högre än kostnaderna.
- kommunen behöver ha ett långsiktigt perspektiv utifrån generationsperspektivet.
- syfte och mål med verksamheten är att få största möjliga nytta för skattebetalarnas pengar utifrån politiska prioriteringar.

I Enköpings kommun ska vi ha en långsiktigt hållbar ekonomi. En ansvarfull ekonomisk förvaltning innefattar ett positivt resultatmål, en stark soliditet och hög självfinansieringsgrad av kommunkoncernens egna investeringar (se Riktlinjer för god ekonomisk hushållning samt för RER och RUR).

6 Planeringsprocessen

Genom planeringsprocessen fastställer kommunfullmäktige mål och uppdrag och fördelar resurser till nämnderna. Syftet med planeringsprocessen är att, i enlighet med kommunens styrmodell, bidra till ett långsiktigt förhållningssätt och en god ekonomisk hushållning där såväl verksamhetsmål som finansiella mål uppnås.

Planeringsprocessen ska ge underlag för prioriteringar och resursfördelning utifrån kommunens samlade behov och ekonomiska förutsättningar. För att skapa en gemensam förståelse för behov, förutsättningar och prioriteringar ingår dialoger som en naturlig del av processen.

Planeringsprocessen följer den årliga tidplanen för planering och uppföljning som beslutas av kommunstyrelsen.

6.1 Nämndernas analys och planering

Planeringen ska baseras på relevanta underlag såsom:

- omvärldsanalys
- långsiktig plan
- senaste befolkningsprognoser
- ekonomiska prognoser
- senast beslutad långsiktig investeringsplan
- stödunderlag för resursfördelning

Som stöd för planeringsarbetet genomförs även gemensamma dialoger, analyser och aktiviteter för att skapa en gemensam förståelse för kommunens förutsättningar och framtida utmaningar.

Stödunderlaget för resursfördelning utgår från kommunfullmäktiges senast beslutade budgetramar, där planåren utgör preliminära ekonomiska ramar för nämnderna. I stödunderlaget används uppräkningsfaktorer som beslutas av kommunstyrelsen inför kommande budgetprocess.

Uppräkningsfaktorer för löne-, lokal- samt övriga kostnader baseras på Sveriges kommuner och regioners (SKR) prisindex för kommunal verksamhet (PKV), exklusive personalomkostnadspåläggseffekt (PO-

effekt). Personalomkostnadspålägget (PO) utgår från SKR:s rekommenderade PO-pålägg som baseras på arbetsgivaravgifter och prognos för avtalspensioner. Internräntan beräknas utifrån den genomsnittliga räntekostnaden för kommunens upplåning.

Planeringsunderlagen används sedan i nämndernas analys och planering av verksamheten.

Nämndernas analys av verksamheten utgör nämndens budgetförslag inför kommande budgetprocess. Analysen ska beskriva nämndens bedömning av verksamhetens utveckling, förutsättningar, framtida behov, prioriteringar och omställningsbehov.

I analysen ska nämnden redovisa väsentliga förändringar i förutsättningar, volymer och behov samt analysera hur dessa påverkar nämndens uppdrag inom befintlig budgetram. Analysen ska synliggöra konsekvenser för verksamhetens kvalitet och måluppfyllelse, behov av omställning, prioriteringar och alternativa handlingsvägar som kan kräva politiska ställningstaganden.

Analysen av verksamheten ska även belysa investerings- och exploateringsbehov, möjlig samverkan samt kommunövergripande utvecklingsmöjligheter. Sammantaget ska analysen ge kommunstyrelsen ett jämförbart och välgrundat underlag för prioriteringar, resursfördelning och budgetbeslut.

Avgiftsfinansierad verksamhet inom vatten och avlopp (VA) ska planeras och genomföras inom ramen för taxan. Det innebär att budgeten ska vara i balans utan att skattemedel tilldelas verksamheten.

6.2 Dialoger och budgetberedning

Budgetberedningen inleds med presentation av nämndernas analys av verksamheten samt dialog kring utmaningar, möjligheter, prioriteringar och konsekvenser. Dialogerna syftar till att skapa en gemensam bild av verksamheternas förutsättningar, behov av omställning och de ekonomiska utmaningar som kommunen står inför.

Som underlag för budgetberedningen tas ett stödunderlag för resursfördelning fram. Stödunderlaget beskriver kommunens ekonomiska förutsättningar och utgör ett verktyg för tilldelning av ekonomiska ramar till nämnderna. Underlaget baseras på kommunens aktuella ekonomiska förutsättningar och innehåller bland annat bedömningar av volymförändringar, skatteintäkter, bidrag, utjämning,

pensionskostnader, investeringar och andra faktorer som påverkar kommunens ekonomi.

Stödunderlaget utgår från nämndernas budget för innevarande år och beaktar förändringar såsom kostnadsuppräknings, demografiska förändringar, strukturella förändringar samt politiska prioriteringar och satsningar. Planeringen ska utgå från ett flerårsperspektiv där såväl budgetåret som planåren beaktas.

Internhyra, städ- och måltidstjänster har ingen tilldelad budgetram utan planeras utifrån att alla kostnader interndeberas övriga nämnder i enlighet med nyttjandegrad. Inför budgetbeslut kommande år beaktas förändrade kostnadsnivåer i stödunderlaget för resursfördelning så att nämndernas ekonomiska ramar justeras i motsvarande omfattning vid ramtilldelningen.

Budgetförutsättningarna, verksamhetsanalyserna och dialogerna utgör underlag för det fortsatta budgetarbetet. Samtliga partier ges möjlighet att utifrån dessa underlag ta fram budgetförslag inför kommunstyrelsens behandling av budgeten.

För att säkerställa en öppen och transparent budgetprocess offentliggörs samtliga budgetförslag inför kommunstyrelsens behandling.

6.3 Kommunfullmäktige beslutar om taxor och avgifter

Kommunens samtliga taxor- och avgifter finns i taxedokument fördelade per taxområde. Taxedokumenterna ska vara utformade att gälla tillsvidare. För att följa kostnadsutveckling behöver taxor och avgifter årligen ses över. Varje nämnd ansvarar för att taxe- och avgiftsnivåer för nämndens taxområden är korrekta och att självkostnadsprincipen efterföljs. Nämnderna lämnar årligen förslag på justerade taxor och avgifter för beslut i kommunfullmäktige, enligt tidplan för planering och uppföljning som beslutas årligen av kommunstyrelsen. Undantag kan göras om det uppstår nya taxor under året, vid till exempel en ny lag, då kan avsteg ske från den beslutade tidplanen. Beslutad taxa gäller tills vidare. Enbart när justering/förändring sker, behövs ett nytt beslut tas i kommunfullmäktige eller av nämnd.

Nya taxor och avgifter beslutas alltid av kommunfullmäktige. Nämnd eller styrelse kan på delegation från kommunfullmäktige besluta om

vissa taxor- och avgiftsförändringar. Delegationen finns då inskriven i taxedokumentet.

6.4 Budgetbeslut

Kommunstyrelsen behandlar kommunens årsplan med budget för kommande år, samt planår och föreslår skattesats för kommande år.

Kommunfullmäktige beslutar om en årsplan med budget för Enköpings kommun som innehåller bland annat:

- Driftbudget för kommande år samt ytterligare två planår
- Investeringsbudget för kommande år samt ytterligare nio planår
- Exploateringsbudget för kommande år samt ytterligare nio planår
- Årets särskilda fokus för att uppnå kommunens långsiktiga mål

I årsplanen kan kommunfullmäktige definiera ett antal uppdrag eller satsningar. Uppdragen och satsningarna ges till en eller flera nämnder. Satsningarna kan även vid behov resurssättas.

Vid valår ska budgeten fastställas av det nyvalda kommunfullmäktige i enlighet med kommunallagens bestämmelser.

6.5 Nämndplan med budget

Utifrån tilldelad ram i kommunfullmäktiges budgetbeslut kan nämnden fördela sin budgetram, så länge detta är förenligt med mål och direktiv beslutade av kommunfullmäktige.

Nämndens driftsbudget ska ha samma verksamhetsindelning som nämnden har beslutat om i sin analys av verksamheten. Nämndplanen ska även innehålla en resultaträkning som visar nämndens intäkter och kostnader. I nämndplanen beskrivs volymbudgeten för verksamheter som har volymuppräknings. Investerings- och exploateringsbudgetar kommande år samt planår beskrivs i nämndplanen.

I nämndplanen ska även nämndens utvecklingsmål för grunduppdraget beskrivas samt hur nämnden bidrar till kommunfullmäktiges målbild och övergripande mål.

7 Uppföljningsprocessen

Systematisk uppföljning och analys är en central och viktig del i kommunens ekonomistyrning. Kommunstyrelsen, nämnderna och bolag ansvarar för att regelbundet och systematiskt följa upp den egna verksamheten utifrån mål och resultat, kvalitet, ekonomi och personal.

God kvalitet i analysarbetet är grundläggande för att kunna skapa välgrundade slutsatser och utveckla och förbättra kommunkoncernens verksamhet. En central princip i all analys är att fokusera på de mest väsentliga avvikelserna och deras eventuella underliggande orsaker. Det ligger på varje nämnd och bolag att ansvara för god kvalitet i uppföljningsarbetet, och att detta sker enligt en väl utarbetad process. Analys och dialog är viktiga delar i kvalitets- och uppföljningsarbetet och ska ske kontinuerligt under året, och syftar till att utifrån uppsatta mål skapa delaktighet och samförstånd om resultat, kvalitetsnivåer och utvecklingsbehov.

Nämnder och bolag behandlar och beslutar om sin uppföljning i enlighet med kommunens årliga beslutade tidplan för planering och uppföljning. Nämndernas och bolagens uppföljning utgör en viktig grund till den kommunövergripande uppföljningen.

7.1 Uppföljning driftbudget och åtgärder vid avvikelse

Nämnderna ansvarar för att löpande följa upp den verksamhetens ekonomi och säkerställa att utfallet utvecklas i enlighet med beslutad budget. Uppföljningen ska huvudsakligen utgå från utfall i förhållande till budget. När en avvikelse uppstår ska nämnden analysera orsaker och konsekvenser, med utgångspunkt i god ekonomisk hushållning.

Om en avvikelse i ackumulerat utfall jämfört med ackumulerad budget uppgår till 1 procent och samtidigt minst uppgår till 1 miljon kronor, ska nämndens arbetsutskott informeras. Arbetsutskottet bedömer därefter hur avvikelserna ska hanteras. Nämndens ordförande ska även skyndsamt delge informationen samt förslag på fortsatt hantering till kommunstyrelsens ordförande. Kommunstyrelsens ordförande avgör därefter om avvikelserna kräver fortsatt hantering av kommunstyrelsen eller enbart kan ges som information till kommunstyrelsen. Detta gäller både vid underskott och överskott.

Om nämndens arbetsutskott bedömer att en åtgärdsplan krävs, ska den beslutas av nämnden. Åtgärdsplanen ska innehålla en analys av orsakerna till underskottet samt förslag på åtgärder för att nå ekonomisk balans. Som huvudregel ska planen vara utformad för att ekonomisk balans uppnås senast vid utgången av innevarande budgetår. Om detta inte är möjligt ska åtgärdsplanen omfatta flera år. Uppföljning av åtgärdsplanen bör ske vid ordinarie nämndsmöten. Nämndens uppföljning av beslutad åtgärdsplan ska rapporteras till kommunstyrelsen vid minst ordinarie uppföljningstillfällen. Kommunstyrelsen avgör om särskild rapportering och uppföljning ska ske.

Om kommunstyrelsen bedömer att nämndens hantering av avvikelser inte är tillräcklig kan kommunstyrelsen rekommendera nämnden, eller föreslå kommunfullmäktige att ge nämnden i uppdrag att vidta ytterligare åtgärder.

Åtgärder som påverkar andra nämnder får endast genomföras efter överenskommelse med berörda nämnder och efter att kommunstyrelsens ordförande informerats.

Vid ett överskott ska omfattning och orsaker analyseras och informeras till kommunstyrelsens ordförande. Därefter sker en bedömning av hur överskottet ska hanteras. Överskottet kan antingen användas av nämnden, tillföras kommunens samlade resultat eller omfördelas till verksamheter där behoven är störst.

Kommunstyrelsen avgör i vilken form och utsträckning kommunfullmäktige ska delges information eller, om så bedöms nödvändigt, överlämna redovisningen till kommunfullmäktige för godkännande.

Avseende avgiftsfinansierad verksamhet inom vatten och avlopp är huvudregeln att över- eller underskott ska regleras via taxan för vatten och avlopp inom en treårsperiod. Om reglering av underskott inte är möjlig ska det resultatföras på kommunens resultat innevarande år.

7.2 Ändringsbudget

Om den ekonomiska situationen så kräver, kan kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att omfördela medel/ram mellan nämnderna eller, vid särskilda händelser, medge en ändringsbudget.

Ändringsbudget ska tillämpas med stor restriktivitet.

Omständigheter som medför att det vid budgettillfället råder stor osäkerhet kan medföra att kommunfullmäktige behåller budgetutrymme för att senare fördela via ändringsbudget. Alternativt kan kommunfullmäktige budgetera ett resultat inom vilket de svårprognostiserade kostnaderna ryms. Kommunfullmäktige har inget anslag för oförutsedda behov.

7.3 Hantering av över- och underskott mellan åren på nämndnivå

Om nämnderna redovisar över- eller underskott vid årets slut gällande skattefinansierad drift, görs ingen överföring till kommande år.

7.4 Uppföljning investeringar och åtgärder vid budgetavvikelse

Nämnderna ansvarar för att följa upp investeringsprojekt minst i samband med ordinarie uppföljningstillfällen och säkerställa att budget och prognoser håller en hög grad av realism för att möjliggöra en effektiv investerings- och likviditetsplanering på kommunövergripande nivå.

Om nämnden under aktuellt budgetår identifierar avvikelser mot budget per budgetpost i Enköpings kommuns årsplan ska dessa kommenteras i investeringsredovisningen i samband med ordinarie uppföljningstillfälle. Vid såväl positiva som negativa avvikelser, ska nämnden redovisa orsaker, konsekvenser och en uppdaterad prognos. Prognosen ska utgöra underlag för beslut om eventuell revidering av investeringsplanen för kommande år.

Om en nämnd erhåller investeringsbidrag ska detta redovisas i utfall som en minskning av investeringens utgift. Erhållna investeringsbidrag medför inte att nämndens investeringsutrymme utökas; de budgeterade investeringsutgifterna ska fortsatt rymmas inom beslutad investeringsram.

För fördjupning och förtydligande inom investeringsområdet hänvisas till styrdokumentet Regler för investeringar.

7.5 Uppföljning exploatering och åtgärder vid budgetavvikelse

Exploatering ska följas upp och avvikelser analyseras och kommenteras i samband med ordinarie uppföljningstillfällen.

Uppföljningen av exploateringsverksamheten ska säkerställa att projekten genomförs enligt beslutade mål, avtal och budgetar samt att ekonomiska avvikelser upptäcks och hanteras i tid. Samtliga exploateringsprojekt ska följas upp löpande under året avseende kostnader, intäkter, tidplan och risker. Projektkalkylen utgör referens för uppföljningen.

Om nämnden under aktuellt budgetår identifierar avvikelser mot budget per budgetpost i Enköpings kommuns årsplan ska dessa kommenteras i exploateringsredovisningen i samband med ordinarie uppföljningstillfälle. Vid såväl positiva som negativa avvikelser, ska nämnden redovisa orsaker, konsekvenser och en uppdaterad prognos. Prognosen ska utgöra underlag för beslut om eventuell revidering av exploateringsplanen för kommande år.

8 Intern styrning och kontroll

Enligt kommunallagen ansvarar varje nämnd för att verksamheten bedrivs enligt fullmäktiges mål och gällande lagar samt att den interna kontrollen är tillräcklig. Varje nämnd ska årligen besluta om en nämndspecifik internkontrollplan och har det yttersta ansvaret för intern styrning och kontroll inom sitt verksamhetsområde. I den årliga tidplanen för planering och uppföljning framgår när nämnden senast ska besluta om sin internkontrollplan.

Intern styrning och kontroll ska vara en naturlig del av det dagliga arbetet och det systematiska kvalitetsarbetet. Syftet är att säkerställa ordning och reda i verksamhet och ekonomi, skydda förtroendevalda och anställda samt möjliggöra en effektiv förvaltning. Internkontrollen ska med rimlig säkerhet bidra till ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet, tillförlitlig rapportering, regelefterlevnad, skydd av tillgångar samt förebyggande och upptäckt av allvarliga fel.

Arbetet med internkontrollplanen inleds med en riskanalys av verksamhetens processer. Utifrån analysen avgörs vilka risker som ska hanteras i internkontrollplanen respektive i ordinarie verksamhet, och lämpliga kontroller kopplas till valda risker.

Uppföljning och rapportering till nämnd ska ske under året. Uppföljningstillfällena regleras i den årliga tidplanen för planering och uppföljning.

Ständiga förbättringar är en grundprincip i uppföljningen, som innefattar:

- En bedömning av brist i process/rutin
- En uppföljningskommentar/analys
- En åtgärdsplan vid brister i process/rutin

Om kontrollerna visar brister ska förslag på förbättringar och åtgärder presenteras i uppföljningen. Det finns två typer av åtgärder:

- Direktåtgärder
- Korrigerande åtgärder

Direktåtgärder är åtgärder som identifierats redan vid genomförandet av riskanalysen och där sannolikheten är stor att risken inträffar och med allvarliga konsekvenser. Direktåtgärden syftar då till att minska och förebygga att risken kan inträffa.

Korrigerande åtgärder är åtgärder som är kopplade till kontrollerna och identifieras i samband med genomförandet och uppföljningen av kontrollerna. Det handlar främst om brister som synliggjorts vid kontroll/uppföljning och som behöver åtgärdas.

Resultatet av delårsuppföljningen används i framtagandet av nästa års internkontrollplan. Finns några kvarstående brister kan risken överföras till nästkommande års internkontrollplan.

8.1 Utvärdering av kommunens samlade system för intern styrning och kontroll

Kommunstyrelsen ska säkerställa att kommunen har ett sammanhållet och ändamålsenligt system för intern styrning och kontroll som stödjer god ekonomisk hushållning och en effektiv verksamhetsstyrning. Syftet är att säkerställa att hela kommunkoncernen arbetar på ett sätt som minimerar risker, följer lagar och når de mål som fullmäktige beslutat.

Styrelsen ska löpande följa upp och utvärdera hur kommunkoncernen arbetar med intern styrning och kontroll, inklusive riskanalys, planering och genomförande av kontroller samt hantering av avvikelser och åtgärder. Arbetet ska bedrivas i enlighet med kommunens styrmodell och fastställda regler.

Kommunstyrelsen ska årligen genomföra en utvärdering av kommunens interna styrning- och kontroll. Kommunstyrelsens ansvar innebär att säkerställa att kommunen som helhet har ett effektivt, lagligt och välfungerande system för styrning, riskhantering och intern kontroll.

Kommunstyrelsen ansvarar inte för varje enskild kontroll i varje nämnd, utan för att systemet som helhet fungerar. Det betyder att styrelsen ska:

- säkerställa att kommunen har en sammanhållen modell för intern styrning och kontroll
- besluta om gemensamma regler och krav för alla nämnder
- samordna och följa upp arbetet med intern styrning och kontroll över hela kommunkoncernen

Vid behov ska kommunstyrelsen initiera utvecklingsinsatser, revidera styrande dokument eller föreslå förbättringsåtgärder för att stärka kommunens förmåga till god ekonomisk hushållning, stabil verksamhetsstyrning och långsiktigt hållbar kontrollmiljö.

9 Hantering av statsbidrag

Bidrag från staten definieras utan villkor som generella statsbidrag och bidrag med villkor som riktade statsbidrag. Ett villkor definieras som ett krav på prestation från bidragsmottagaren att genomföra vissa avgränsade åtgärder för att få tillgodogöra sig bidraget.

9.1 Generella statsbidrag

Generella statsbidrag från Skatteverket ingår i kommunalekonomisk utjämning och hanteras i ordinarie planeringsprocess.

Övriga generella statsbidrag som kommer från andra bidragsgivare, till exempel andra statliga myndigheter och regioner fördelas till den nämnd som har ansvar för verksamheten som bidraget riktas till. Det är nämndens ansvar att ansöka och rekvirera dessa generella statsbidrag om så krävs. Nämnden ansvarar även för att budgetera och följa upp bidragen inom ramen för planerings- och uppföljningsprocessen.

De generella statsbidragen behöver inte återrapporteras till bidragsgivaren.

9.2 Riktade statsbidrag

Riktade statsbidrag är statliga medel som ges för specifika ändamål. De skiljer sig från generella bidrag genom att vara mer detaljstyrda och kräver en ansökan.

Nämnden ansvarar för att hantera de riktade statsbidragen. Hanteringen innebär exempelvis att värdera, ansöka om, rekvirera, fördela, budgetera, följa upp, återrapportera samt överklaga beslut om det aktuella statsbidraget. Nämndens ansvar innebär att:

- Hantera riktade statsbidrag som berör den egna nämnden.
- Samordna hanteringen av riktade statsbidrag inom det egna verksamhetsområdet men där fler nämnder berörs. Hanteringen av det riktade statsbidrag ska ske i överenskommelse med övriga berörda nämnder.
- Hantera riktade statsbidrag som berör den egna nämnden och extern part. Nämnden ansvarar för att skriftligen komma överens med extern part.

- Budgetera, prognostisera och följa upp riktade statsbidrag vid kommunens ordinarie planerings- och uppföljningstillfällen.

De riktade statsbidragen behöver återrapporteras till bidragsgivaren.

9.3 Riktade statsbidrag som förändras till generella statsbidrag

Om ett riktat statsbidrag övergår till att bli ett generellt bidrag via Skatteverket sker ingen automatisk justering av nämndens budgetram. Nämnden behöver därför beskriva förändringen och konsekvenserna av detta i sin verksamhetsanalys.

Om regeringen beslutar att ett riktat statsbidrag ska övergå till att vara ett generellt statsbidrag via Skatteverket kommande budgetår efter att verksamhetsanalyserna antagits, ska berörd nämnd informera om förändringar och konsekvenser i höstens budgetberedning.

10 Redovisning

Redovisningen styrs av kommunallagen och lagen om kommunal bokföring och redovisning. Redovisningsrekommendationer från Rådet för kommunal redovisning, god redovisningssed och vedertagna redovisningsprinciper ska tillämpas.

Den interna redovisningens roll är att avspegla den organisation som kommunen och respektive nämnd utgör. Uppgifter som hämtas ur redovisningen ska ge underlag för beslutsfattare på olika nivåer i organisationen att fatta väl underbyggda beslut.

Syftet med kommunens redovisning sammanfattas i följande punkter:

- Ge en rättvisande bild av kommunens och kommunkoncernens ekonomi
- Tillgodose externa och interna intressenters information om kommunens och dess olika verksamheters ställning och resultat
- Spegla kommunens resultat och ställning och på så sätt ge underlag för väl grundade beslut.

10.1 Månadsbokslut

Varje månad ska ett månadsbokslut upprättas med undantag för januari samt juni eller juli. Syftet är att säkerställa att kommunens ekonomiska resultat för aktuell period är korrekt och uppdaterat samt att möjliggöra löpande information om utfall och avvikelse mot budget.

Det är tidpunkten för varans eller tjänstens leverans eller förbrukning som avgör i vilken månad en intäkt eller kostnad ska redovisas. Fakturor ska attesteras och intäkter och kostnader ska periodiseras så att de belastar rätt månad. Detta krävs för att ge tillförlitliga resultat i den löpande ekonomiska uppföljningen.

Utgifter som gäller investering eller exploatering behöver inte periodiseras månadsvis.